

לא נסוג לעולם

זה כל מה שנשאר מההתנחלות המפורסמת בצרי אדר. התנחלות זו הוקמה אחרי הסכמי קמפ דייוויד, והיתה כולה צריפים וקרוואנים. על אחד הצריפים היה תלוי שלט גדול (מימין): "לא

יבנו ואחר יישב, לא יטעו ואחר יאכל, כי כימי העץ ימי עמי." כיום נותר במקום רק שבר עמוד (משמאל) ועליו כתובת: "לא נסוג לעולם". המצרים בונים שם מיבנים חדשים. סמוך לשבר העמוד יש אבן המזכירה את ביקורו של הנשיא חוסני מובארכ, במאי 1982.

הם שמחו לראות אותנו, ומייד מזגו גם לנו תה. רובם מדברים עברית. קצת עילגת, עם הרבה שגיאות, אך עם חיוך רחב על השפתיים. חיוך לשכנים שבאו לביקור של שלום.

הם מתייחסים לאיזור צפון סיני כאל מקום שיש לשקמו — ומחר. כמה קילומטרים דרומית לעיר ימית נבנית עכשיו במהירות עיר מצרית חדשה, הנקראת קאוסר. וכך, כמעט בכל מקום שבו היה יישוב-תנחלים ישראלי.

מיבני קבע בחצראדר

הבטנו בעמוד-הבטון בעל הכתוב בת השחורה, ומוחמד סיפר בגאווה כיצד העביר כמה נערות יהודיות, מהתנועה לעצירת הנסיגה, לתוך ימית. זה היה באותם ימים שצה"ל חסם את הכבישים, ולא איפשר לאיש להכנס לתוך האיזור. פרט לתושבי המקום והעיתונאים.

ה תחנה הבאה: מה שהיה חצראדר. התנחלות זו, שהוקמה אחרי הסכמי קמפ דייוויד, היתה מעין סמל ההתנגדות לשלום. זו היתה ההתנחלות הראשונה שפונתה, הרבה לפני המועד הסופי, ותושביה חזרו אל המקום פעמים רבות.

הבטנו בעמוד-הבטון בעל הכתוב בת השחורה, ומוחמד סיפר, כי הישראלים סתמו את כל בארות-המים באיזור, והיה צורך לחפור את כולן מחדש. המצרים היו צריכים להניח קווי חשמל ומים חדשים. הכל פורק, נלקח או הושמד ונותק. הרגשה מוזרה. לעבור קילומי טרים ולראות שרידים הרוסים של מקומות שפעם שקפו חיים. משום מה, לא הרגשתי כל עצב על מה שהיה. מישפט בנאלי התרנגן במוחי שוב ושוב — כל מהייר שווה את השלום. בייחוד אם הי מחיר היחיד שנדרש ממך הוא להחזיר מה שגולת.

בהתנחלות זו לא הוקמו מיבני-קבע. אלא רק צריפי-עץ וקרוואנים. על אחד הצריפים היתה כתובת מאוד בולטת: "לא יבנו ואחר יישב, לא יטעו ואחר יאכל, כי כימי העץ ימי העם." היום בונים כאן שורת מיבנים חדשים, עשויים לבנים אדומות בולטות למרחוק. הבדווים הם שיגורו שם.

חבל שהדבר נעשו בצורה כזו, זאת, חבל שהמזכרת היחידה שישראל השאירה כאן. בצפון סיני, היא כלי-כך מכוערת ובלתי ניתנת למחיקה. חבל שאותם אנשים שיבאו למקום זה בטירוף ושיגעו את כל הארץ והעולם באיומי התיאבדות, יושבים עכשיו בשטחים כבושים אחרים ומתכננים מעשי זועזוע נגד עם אחר.

בצד, ליד שורת המיבנים החדשים, נותר עמוד-בטון שבור, שרעליו כתובת באותיות שחורות גדולות: "לא נסוג לעולם!" לצידי דו של העמוד טבלת-שיש גדולה, מוקפת לבנים אדומות, המספרת על ביקור שערך במקום הנשיא חוסני מובארכ במאי 1982.

בסמוך, ליד ערימת בלוקים מרסון, ישבו הפועלים הבדווים ורתו תה חריף. הצטרפנו אליהם.

הילדים הלכו

הילדים הישראליים שישבו בהתנחלויות שבווימו באופן מושלם, יעצרו את הפינוי מהמקום, וחיילות של צה"ל המחזות נדאו או בכל העולם, רבים מתנגדי הנסיגה האמינו, שתמונות אלה, שבווימו באופן מושלם, יעצרו את הפינוי מהמקום.

הילדים באו

היום מסתובבים באותם המקומות ילדים בדווים. הם זרעו היום מסתובבים באותם המקומות ילדים בדווים. הם זרעו שפוגו ונהרסו ואינם נותנים ליכס להריסות שמטביבם.

של הצהרון ידיעות אחרונות מערב ססח תשמ"ב. דיסרפתי בעיתון למצוא משהו שקשור בלבטי הנסיגה. באותה תקופה לא היה יום שבו לא נכתב משהו על הנסיגה, על מתנגדי הנסיגה, על מהומות ופינויים. ואכן מצאתי כתוב: "פגיו של העולם הערבי עדיין למילחמה... טירובו של הנשיא חוסני מובארכ לבקר

הלאה, דרומה, לכיוון אל-עריש. באמצע הדרך, סתם כך בין דיונות חול ושדות של חיטה, ראינו פיתאום מחזה מוזר. כמה מכוניות מרצדס מפורקות עומדות בצד הדרך, חלקן מחלודות, כמו כבתי-קברות למכוניות. גענו למה שהיה פעם חרובית. עכשיו נקרא המקום כמו תמיד, מזה דורות: חרובה. כאן, כמו במקומות אחרים, חזרת התמונה על עצמה: הרבה הריסות, הרבה אשפה ישראלית. כשהיינו על ההריסות והסתכלנו סביב, בא אלינו פיתאום מוחמד בריצה, כשחיוך גדול שפוף על שפתיו וחתכת עיתון קרוע בידו. זה היה קטע ממוסף סוף השבוע

היום עסוקים המצרים בתנופת

בנייה, בהנחת קווי מים וחשמל

בדווים מן המפונים, הוצבו בדרך בחולות. שאלתי את מוחמד מה קרה לכל אותם מכשירים השמללים שקנו הבדווים, והסתבר שהם מכרו אותם במצריים. הגענו למה שהיה פעם חרובית. עכשיו נקרא המקום כמו תמיד, מזה דורות: חרובה. כאן, כמו במקומות אחרים, חזרת התמונה על עצמה: הרבה הריסות, הרבה אשפה ישראלית. כשהיינו על ההריסות והסתכלנו סביב, בא אלינו פיתאום מוחמד בריצה, כשחיוך גדול שפוף על שפתיו וחתכת עיתון קרוע בידו. זה היה קטע ממוסף סוף השבוע

בירושלים... היה למעשה היריה הראשונה במילחמה. הרבה דברים קשים וחמורים נכתבו ונאמרו באותם ימים סועים. רים ערב הנסיגה מסיני. עכשיו, במבט לאחור, אפשר לראות עד כמה לא עמדו דברים אלה במבחן הזמן והמצאות. לא היתה זו מילחמה, גם לא יריה ראשונה במילחמה. אפשר להיווכח כמה קל לי קום בבוקר, לארוז תיק קסן ולגייס סוע מרחק של 150 קילומטר מתל-אביב, והנה אתה בחוף-לארץ. המצרים בונים. בניגוד לישראלי ההורס, ביצוע הסכמי-השלום כרוך אצלם בתנופת-בנייה. נראה כאילו